

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN HIỆU QUẢ DẠY VÀ HỌC TRỰC TUYẾN CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

LÊ THANH HÒA, ĐẶNG THỊ MINH PHƯƠNG
Khoa Lý luận Chính trị, Trường Đại học Công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh
lethanhhhoa@iuh.edu.vn

Tóm tắt. Ngày nay, với sự bùng nổ của công nghệ thông tin, dạy và học trực tuyến (DHTT) trở thành xu thế mới của thế giới. DHTT mang lại rất nhiều ưu điểm như: giảm thiểu chi phí học tập, đi lại và chi phí tổ chức và quản lý lớp học; đào tạo mọi lúc mọi nơi, truyền đạt kiến thức nhanh chóng theo yêu cầu; tiết kiệm thời gian học tập, chủ động và linh hoạt; tối ưu hóa nội dung, hệ thống hóa về tham gia khóa học. Tuy nhiên, đối với các môn học lý luận chính trị là các môn học lý thuyết và được đánh giá khô khan, trừu tượng việc tổ chức DHTT là một thách thức không nhỏ. Để tổ chức DHTT các môn lý luận chính trị có hiệu quả cao, cần có những nghiên cứu để xác định các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả. Ở nghiên cứu này, nhóm tác giả tiến hành khảo sát 514 người học để có số liệu phân tích các yếu tố ảnh hưởng, từ đó đưa ra các giải pháp nâng cao hiệu quả học trực tuyến đối với các môn lý luận chính trị.

Từ khóa. Dạy và học trực tuyến, lý luận chính trị, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh

FACTORS AFFECTING EFFICIENCY TEACHING AND E-LEARNING POLITICAL THEOR SUBJECTS AT THE INDUSTRIAL UNIVERSITY OF HO CHI MINH CITY

Abstract: Nowadays, with the explosive development of information technology, teaching and e-learning (DHTT) has become a new trend of the world. DHTT brings a lot of advantages, include minimizing the cost of study, travel, and organizing and managing classes; training anytime, anywhere, imparting knowledge quickly on demand; saving time in studying, being proactive and flexible; optimising content and systemising courses participation. However, for the political theory subjects, which are theory subjects and are evaluated as tedious and abstract, organization of DHTT is yet a small challenge. In order to effectively organising political theory subjects DHTT, it is of essence to have studies to determine the factors that affect this negatively. In this study, the authors conducted a survey of 514 learners to gain data about the influencing factors, thereby offering solutions to improve the efficiency of e-learning for political theory subjects.

Keyword: teaching and e-learning, political theory, Industrial University of HoChiMinh City.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục trực tuyến (Online learning hay E-Learning) lần đầu tiên xuất hiện tại Mỹ vào năm 1999, mở ra một môi trường học tập mới giúp người học có thể tương tác thông qua Internet trên các phương tiện truyền thông điện tử. Kể từ khi các mạng xã hội phát triển và các ứng dụng trên di động được phát triển, giúp cho người dạy và người học dễ dàng tương tác mọi lúc, mọi nơi. Từ sự phát triển của công nghệ số, xu thế học trực tuyến trở nên xu thế mới trên toàn cầu.

Theo The Economist, số người tham gia học E-Learning trên thế giới đã tăng lên nhanh chóng từ khoảng 36 triệu người năm 2015 lên 60 triệu người năm 2016 và đạt gần 70 triệu người vào năm 2017. Việt Nam là quốc gia được đánh giá bắt kịp nhanh xu hướng thế giới bởi ở thời điểm năm 2010, cho ra mắt một loạt các trang web học trực tuyến như Violet.vn, Hocmai.vn, Topica, Onluyen.vn, Speakup.vn, Mathplay...[1].

Đại dịch Covid-19 đang có tốc độ lây lan khủng khiếp và hiện đã lan ra hơn 200 quốc gia và vùng lãnh thổ trên toàn thế giới, tính đến sáng ngày 07/4/2021, thế giới đã có 109.469.508 người nhiễm bệnh, cướp đi sinh mạng hơn 2.413.158 người. Chỉ tính riêng ở Việt Nam, số ca nhiễm 2.659 trong đó có 35 người đã tử vong [2]. Ảnh hưởng của đại dịch dẫn đến hơn 22 triệu sinh viên, học sinh và trẻ mầm non đã phải

ngiht học theo quy định của chính phủ để phòng chống dịch Covid-19. Vì vậy, triển khai học trực tuyến ở các trường đại học là việc làm cần thiết và hợp với xu thế hiện nay.

Do vậy, nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả dạy và học trực tuyến các môn học ở các trường đại học nói chung, đối với các môn lý luận chính trị tại Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh nói riêng, từ đó, đề xuất những giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả dạy, học trực tuyến các môn lý luận chính trị là vấn đề mang tính cấp thiết và có ý nghĩa thực tiễn.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Xu thế dạy, học trực tuyến hiện nay

Học trực tuyến là một hình thức học ảo thông qua mạng internet kết nối với các trung tâm đào tạo có lưu trữ sẵn các bài giảng điện tử và một số phần mềm cần thiết cho phép người dạy và người học có thể trao đổi thông tin bài học với nhau. Người học có thể nhận yêu cầu cũng như các bài tập từ người dạy một cách thuận lợi.

Với quá trình tiến hóa với sự đa chiều như trên, E-learning là một khái niệm có nhiều ý kiến khác biệt và chưa thống nhất (Oblinger and Hawkins, 2005). Zemsky và Massy (2004) cho rằng có ba cách hiểu khác nhau về E-learning: E-learning là phương thức giáo dục từ xa (distance education), hiểu theo nghĩa người học không cần đến lớp; E-learning là phần mềm hỗ trợ hoạt động giao tiếp trên mạng, cách hiểu này nhấn mạnh đến vai trò của các hệ thống quản lý học tập LMS; E-learning là việc học thông qua phương tiện điện tử. Cách hiểu này quan tâm đến nội dung của E-learning hơn là chỉ quan tâm đến cách phân phối như các cách hiểu trên.

Hiện nay, Tốp 10 những phần mềm học trực tuyến được đánh giá tốt nhất năm 2020 đó là: Microsoft Teams; Zoom Meeting; Edubit; Skype; Hangouts meet; Workplace (Facebook); VNPT E-Learning; VioEdu; AIC Education; Camfrog.

2.1.1. Ưu điểm của dạy và học trực tuyến

Việc dạy và học trực tuyến mang đến khá nhiều thuận tiện cho người dạy và người học. Với ứng dụng công nghệ thông tin hiện đại trong giáo dục, người dạy và người học có thể nắm bắt được kiến thức thông qua những chiếc điện thoại di động hay máy tính tại ngay nhà của mình. Đồng thời, học trực tuyến mang còn mang lại rất nhiều ưu điểm cho các nhà quản lý trong công tác giáo dục và đào tạo hiện nay. Cụ thể đó là: (1) giảm thiểu chi phí học tập, đi lại cho học viên, giảm chi phí tổ chức và quản lý lớp học; (2) đào tạo mọi lúc mọi nơi, truyền đạt kiến thức nhanh chóng, thông tin theo yêu cầu của học viên; (3) tiết kiệm thời gian học tập, chủ động và linh hoạt trong việc sắp xếp thời gian của người học, người dạy; (4) tối ưu hóa nội dung, hệ thống hóa về tham gia khóa học, và theo dõi kết quả cũng như tiến độ học tập.

Tuy nhiên, với hai đối tượng chính là người dạy và người học, ưu điểm của học trực tuyến mang lại như sau: Thứ nhất, đối với người dạy, có thể sử dụng hình ảnh, âm thanh và video để truyền đạt nội dung học tập đến người học thêm hấp dẫn và sinh động hơn. Ngoài ra, còn có thể quản lý học viên thông qua tính năng thiết kế website quản lý trường học. Thứ hai, đối với người học: Tiết kiệm được nhiều chi phí học tập cũng như chi phí đi lại và địa điểm. Ngoài ra, hình thức trả học phí cũng đơn giản thông qua tính năng thiết kế website thanh toán online.

Đặc biệt, đại dịch Covid-19 là một thảm họa toàn cầu, đe dọa đến tính mạng của con người, nền kinh tế thế giới thì việc tổ chức học trực tuyến mang lại ưu điểm tránh sự lây lan giữa người với người. Từ đó, ngăn chặn đại dịch thành công trên thế giới nói chung và ở mỗi quốc gia nói riêng.

Ở các trường đại học ngoài việc giảng dạy kiến thức chuyên môn, nghề nghiệp cho sinh viên, cần phải chú trọng trang bị cho sinh viên về phẩm chất chính trị, đạo đức, kỹ năng và lý tưởng sống cao đẹp. Không có lĩnh vực nào của đời sống xã hội hiện đại lại đứng ngoài chính trị, từ vấn đề phát triển kinh tế, văn hóa đến xây dựng đạo đức, lối sống; từ sự đánh giá về quá khứ, đến dự báo tương lai... đều phải có định hướng chính trị rõ ràng. Theo đó, nội dung của các môn lý luận chính trị rất rộng, từ lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước trên các lĩnh vực chính trị, quốc phòng, an ninh, đối ngoại... Các môn lý luận chính trị trang bị thế giới quan, nhân sinh quan cách mạng và phương pháp luận khoa học, đồng thời bồi dưỡng tư tưởng chính trị, đạo đức cho sinh viên. Các môn học lý luận chính trị ở các trường đại học đa phần là những năng về môn

lý luận, lý thuyết. Vậy nên, cần phải có những phương pháp và sự chuẩn bị như thế nào trong giảng dạy trực tuyến đối với các môn luận chính trị nhằm mang lại hiệu quả cao trong dạy và học.

2.1.2. Hạn chế của dạy và học trực tuyến

Ngoài những yếu tố thuận lợi, việc dạy và học trực tuyến vẫn tồn tại những hạn chế nhất định. Có thể khái quát những hạn chế lớn như: (1) về hạn chế chung, việc học trực tuyến được triển khai dựa trên các nền tảng công nghệ thông tin sử dụng mạng internet. Tại những nơi chưa có điều kiện về mạng hoặc thiết bị sử dụng mạng internet như những vùng cao, vùng sâu và vùng xa ở nước ta, người học sẽ khó có thể tiếp cận được với phương pháp học này. Học trực tuyến làm giảm sự tương tác của học viên với giảng viên, làm giảm khả năng truyền đạt với lòng say mê nhiệt huyết của giảng viên đến học viên. Bên cạnh đó, dễ làm nảy sinh ra các vấn đề liên quan đến an ninh mạng cũng như các vấn đề về sở hữu trí tuệ. (2) về hạn chế của người dạy, khả năng ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học ở nhiều giảng viên còn hạn chế, việc sử dụng các phần mềm học trực tuyến chưa thông thạo dẫn đến thực hiện chưa hiệu quả. Chưa xây dựng được các phương pháp, cách thức tổ chức lớp học trực tuyến một cách hiệu quả. Từ những hạn chế đó, càng làm tăng khối lượng công việc cũng như áp lực cho người dạy. (3) về của người học, trên thực tế, hoàn cảnh và điều kiện cơ sở vật chất của gia đình học sinh sẽ chi phối nhiều đến hoạt động học trực tuyến. Không phải gia đình nào cũng trang bị được mạng, máy tính, điện thoại thông minh để cho con em mình học tập, nhất là ở các địa phương thuộc vùng sâu, vùng xa, đặc biệt khó khăn. Người học không có nhiều cơ hội học hỏi trao đổi thông tin với bạn bè, dẫn đến trong quá trình học bị nhàm chán và bỏ cuộc.

Đối với các môn học lý luận chính trị, để thu hút người học có thái độ yêu thích các môn học thì việc nâng cao chất lượng, hiệu quả và đổi mới phương pháp giảng dạy cũng như chương trình giảng dạy là vấn đề đặt ra cho các trường đại học, cao đẳng trong cả nước. Những năm gần đây, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã tiến hành đổi mới chương trình, đổi mới nội dung giảng dạy và học tập các môn lý luận chính trị. Tuy nhiên, đối với người học khi nghe đến môn học lý luận chính trị hầu như đều tỏ thái độ thờ ơ, chán chường. Để người học có những thái độ đó một phần do người dạy tạo ra và yếu tố chủ quan từ người học, cụ thể như: (1) người dạy chỉ chăm chú vào giáo trình, nhắc lại những điều đã có, yêu cầu người học ghi chép đầy đủ rõ ràng, nhiều giờ học giảng viên chỉ trình bày lý thuyết suông và sử dụng phương pháp “đọc – chép” dẫn đến bài giảng thiếu thực tiễn, sức hấp dẫn, không tạo cảm hứng cho người học trong các trường đại học, cao đẳng ở nước ta hiện nay. (2) thực tế hiện nay người học đến với các môn lý luận chính trị chỉ chú trọng làm sao để đạt trong các kỳ thi bằng cách hình thức tâm lý đối phó, học vẹt, học thuộc lòng. Dẫn đến bản chất vấn đề của các nội dung môn học người học không hiểu, dần dần rơi vào tình trạng không hứng thú và không biết cách vận dụng lý thuyết vào thực tiễn.

Sở dĩ có những hạn chế trong việc dạy và học các môn học lý luận chính trị là do những nguyên nhân cơ bản như sau: Một là, các môn lý luận chính trị được đánh giá là khô khan và trừu tượng dẫn đến người học khó tiếp thu. Bên cạnh người học chủ yếu là tân sinh viên tâm lý chưa ổn định và chưa làm quen được các phương pháp học ở môi trường đại học. Hai là, đối người dạy nguyên nhân ảnh hưởng đến hiệu quả giảng dạy có hai nguyên nhân chính. Giảng viên trẻ giảng dạy các môn lý luận chính trị chiếm tỉ lệ cao, đối với giảng viên trẻ nội dung bài giảng và có phương pháp giảng dạy tốt. Song vẫn còn thiếu sức thuyết phục do kinh nghiệm còn ít dẫn đến liên hệ với thực tiễn còn khá lúng túng. Mặt khác, đối với giảng viên lớn tuổi với kinh nghiệm nhiều lại gặp phải rào cản về công nghệ, ít sử dụng những phần mềm công nghệ thông tin trong giảng dạy, sử dụng phương pháp giảng dạy truyền thống làm giảm đi sự hấp dẫn và hứng thú của người học. Ba là, một nguyên nhân khác khá quan trọng khiến cho việc giảng dạy lý luận chính trị kém phần hấp dẫn là vì sự lựa chọn và chất lọc thông tin để đưa vào bài giảng của giảng viên là chưa thật sự hiệu quả, mang tính thời sự... Chúng ta ai cũng biết trong đời sống thực tiễn của thời đại hội nhập quốc tế hiện nay có muôn vàn sự kiện, hiện tượng đang diễn ra hàng ngày hàng giờ [3].

Như vậy, các môn học lý luận chính trị có vai trò rất quan trọng đối với sinh viên hiện nay, chính vì vậy, cần có những thay đổi về phương pháp dạy và học. Trước những nguyên nhân đã được xác định, cộng với hiện nay học trực tuyến đang trở thành xu thế toàn cầu, được các trường đại học, cao đẳng quan tâm. Việc đưa các môn học lý luận chính trị vào giảng dạy trực tuyến cũng là một bước thay đổi về hình thức, phương pháp dạy và học. Tuy nhiên, để dạy và học trực tuyến các môn lý luận chính trị cần phải xác định các yếu tố ảnh hưởng đến học trực tuyến từ đó xây dựng hệ thống các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả học trực tuyến ở các trường đại học cao đẳng hiện nay.

2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả học trực tuyến

2.2.1. Một số yếu tố ảnh hưởng đến dạy và học trực tuyến nói chung

Trên thế giới đã có nhiều tác giả nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả học trực tuyến. Theo Khan (2005) các yếu tố ảnh hưởng đến e-learning được đề xuất là khá rộng và bao gồm nhiều khía cạnh liên quan nhất, từ khía cạnh cá nhân, sư phạm, nội dung đến các khía cạnh kỹ thuật, thiết chế và xã hội. Qua quá trình nghiên cứu, các yếu tố cần thiết để có thể xác lập một môi trường học có hiệu quả, trong đó giữa các yếu tố lại có mối liên hệ qua lại mật thiết với nhau. Gồm các khía cạnh chính như sau: tổ chức (institutional), quản lý (management), kỹ thuật (technological), sư phạm (pedagogical), đạo đức (ethical), giao diện (interface design), hỗ trợ (resource support), và đánh giá (evaluation) [4].

Sau Khan (2005), Andersson và Grönlund (2009) đã thực hiện một công trình lược khảo tổng quan về các thách thức trong triển khai e-learning tại các nước phát triển và đang phát triển. Kết quả nhóm các thách thức thành bốn khía cạnh là: người học, công nghệ, khóa học và bối cảnh [5].

Một công trình khảo lược tổng quan khá chi tiết gần đây về các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả của E-learning là công trình của Ali và nhóm đồng tác giả (2018). Các tác giả xem xét 259 công trình có liên quan đến các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả của e-learning được công bố trên các tạp chí uy tín trong giai đoạn 1990-2016. Sử dụng kỹ thuật phân tích hỗn hợp, các tác giả xác định được 68 yếu tố có thể gây cản trở cho sự thành công của e-learning. Các khía cạnh này được tác giả đề nghị gộp thành ba chiều là sư phạm, công nghệ và người học [6].

Trong nghiên cứu thực nghiệm, Puri (2012) tiến hành một khảo sát trên 214 người học ở cả hai bậc cử nhân và cao học và xác định 6 trong số các yếu tố do Khan đề xuất có tác động đến sự thành công của e-learning (xếp theo thứ tự quan trọng) là sư phạm, thể chế, công nghệ, đánh giá, hỗ trợ, và giao diện [7]. Musa và Othman (2012) khảo sát 850 sinh viên bậc cử nhân cũng tìm thấy công nghệ là yếu tố quan trọng nhất, bên cạnh ba yếu tố khác là sự tham gia của người học, vai trò của người dạy trong thúc đẩy tương tác, thảo luận, và việc cung cấp tài liệu học tập kịp thời trên hệ thống. Như vậy các công trình thực nghiệm nhìn chung xác nhận các yếu tố do Khan đề xuất, với mức độ quan trọng khác nhau tùy từng bối cảnh, nhưng nổi bật là các yếu tố công nghệ và người học [8].

Ở Việt Nam, xác định và nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến học trực tuyến đa số dựa vào các công trình nghiên cứu của nước ngoài. Tuy nhiên, Theo Thái, N.H. (2017) đã nghiên cứu khá chi tiết về mô hình đào tạo trực tuyến, xác định những thuận lợi và khó khăn trong đào tạo trực tuyến trong thời kỳ cách mạng công nghiệp 4.0 ở Việt Nam [9]. Bên cạnh đó, một nghiên cứu khác của Thông, L.N. (2017) đã đi sâu nghiên cứu sự đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng mô hình hóa trong đào tạo trực tuyến. Trong nghiên cứu này tác giả đề cập đến các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả học trực tuyến hiện nay [10].

Theo nghiên cứu của Liễu, C.X. (2017) đã xác định vai trò của giảng viên trong đào tạo đại học theo hình thức e-learning đã được thay đổi so với hình thức đào tạo truyền thống (offline). Từ một lecturer (thuyết giảng là chủ yếu) đã chuyển sang commentator (bình luận và chia sẻ là chủ yếu). Điều này vừa phù hợp với tính chất đào tạo trực tuyến vừa phát huy được ý tưởng sáng tạo của cả người học lẫn người dạy. Đây được xem là yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả giảng dạy trực tuyến, để nâng cao hiệu quả giảng dạy tác giả đã đề cập đến các yếu tố về phương pháp, kiến thức, kinh nghiệm, kỹ năng của người giảng viên [11]. Một nghiên cứu khác của Hương, N.T. (2017) đã xác định một số vai trò cơ bản của công nghệ thông tin và Internet trong các trường đại học ở Việt Nam. Trong đó chủ yếu tập trung nghiên cứu vai trò của công nghệ thông tin và internet đến học trực tuyến đối với các trường đại học hiện nay [12].

2.2.2. Một số yếu tố ảnh hưởng đến người dạy và người học trực tuyến các môn học lý luận chính trị

Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh là trường công lập, được nâng cấp từ Trường Cao đẳng Công nghiệp IV theo quyết định số 214/2004/QĐ - TTg của Thủ tướng Chính phủ, một trong những cơ sở giáo dục đại học lớn tại Việt Nam. Với quy mô học viên, sinh viên toàn Trường tính đến thời điểm ngày 09/12/2019 là 34.396 sinh viên [13].

Bảng 1. Thống kê quy mô đào tạo giai đoạn từ 2015 – 2019

Nội dung/Năm	2015	2016	2017	2018	2019
Nghiên cứu sinh			04	04	11
Cao học	423	575	614	757	645
Đại học chính quy	26.303	26.502	27.057	28.976	27.309
Cao đẳng chính quy	3.451	1.859	2.441	6.190	6.085
Đại học liên thông	152	1.735	898	437	346
Cao đẳng nghề	5.740	4.477	3.410	977	0
Vừa học vừa làm	955	116	131	-	0
Tổng cộng	37.024	35.264	34.555	37.341	34.396

Các trường đại học, cao đẳng tại Việt Nam, các môn học lý luận chính trị trở thành môn học đại cương và bắt buộc. Chủ yếu nghiên cứu các nội dung về chủ nghĩa Mác – Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh và Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam. Với quy mô gần 35 ngàn sinh viên của nhà trường, số lớp học các môn lý luận chính trị là rất lớn.

Việc dạy và học trực tuyến tại Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh được triển khai thực hiện theo Thông báo số 33/TB-ĐHCN, ngày 31 tháng 3 năm 2020 về việc triển khai giảng dạy qua mạng.

Theo thống kê, học kỳ 2 năm học 2019 – 2020 chịu ảnh hưởng của đại dịch COVID 19. Khoa Lý luận Chính trị đã tiến hành tổ chức dạy trực tuyến với tỉ lệ 29,5% tổng số học phần. Riêng học kỳ 1 năm học 2020-2021, Khoa Lý luận Chính trị đã tổ chức giảng dạy với 360 lớp học phần. Các lớp đã tổ chức học trực tuyến đạt tỉ lệ trên 30%. Kết quả hơn 60% sinh viên đạt yêu cầu, tỉ lệ không đạt yêu cầu vẫn còn khá cao chiếm gần 40%. Kết quả này thấp hơn so với các học kỳ không tổ chức học trực tuyến.

Như vậy, qua tổ chức giảng dạy và học trực tuyến kết quả sinh viên đạt yêu cầu có xu hướng giảm so với hình thức dạy và học truyền thống. Điều này đồng nghĩa với hiệu quả học trực tuyến thấp hơn so với học truyền thống. Sự giảm sút về hiệu quả trên bắt nguồn từ nhiều nguyên nhân, trong đó các yếu tố chủ quan của người học như: (a) trình độ nhận thức của người học chưa xác định được tầm quan trọng của việc học các môn lý luận chính trị có ý nghĩa về mặt lý luận và thực tiễn trong cuộc sống; (b) thái độ còn thờ ơ với môn học, chủ yếu học đối phó để qua môn. Yếu tố khách quan bên ngoài tác động như: (a) người dạy bộc lộ qua trình độ chuyên môn, năng lực sư phạm, thái độ tổ chức và điều hành lớp học; (b) điều kiện cơ sở vật chất như tài liệu, công cụ và phương tiện học tập.

Sau một năm tiến hành giảng dạy trực tuyến các môn học của toàn trường và đối với các môn học lý luận chính trị nói riêng, để có cơ sở phân tích các yếu tố tác động đến hiệu quả học trực tuyến đối với các môn lý luận chính trị cần tiến hành khảo sát người học từ đó xác định các yếu tố ảnh hưởng nhằm đưa ra các giải pháp.

Nhóm tác giả đã tiến hành khảo sát người học đã và đang học trực tuyến đối với các môn lý luận chính trị thông qua google form, kết quả cụ thể như sau: Số người học tiến hành khảo sát là 516 người được phân theo các khối ngành đào tạo của nhà trường. Trong đó, có 514 phiếu hợp lệ và 02 phiếu không hợp lệ.

Bảng 2. Thống kê theo khối ngành và giới tính được khảo sát.

Stt	Khối ngành	Số người được khảo sát (hợp lệ)	Nam	Nữ
1	Kỹ thuật công nghệ	180	112	68
2	Kinh tế	296	67	229
3	Khoa học xã hội	38	8	30
	Tổng	514	187	327

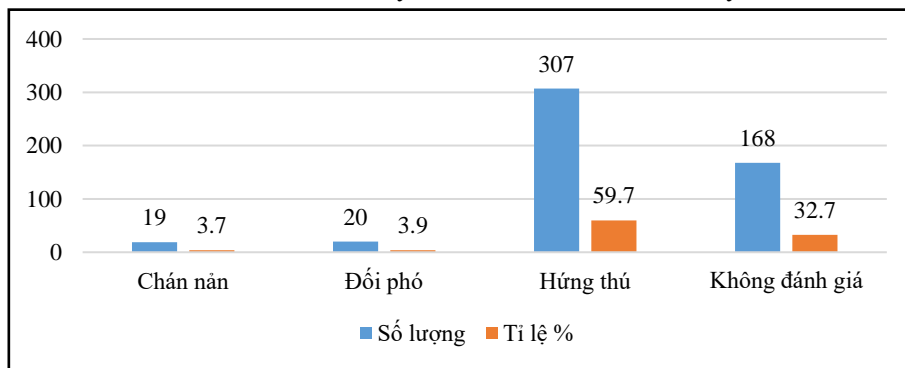
Bảng 3. Thống kê theo môn học và sinh viên năm được khảo sát

Stt	Môn học	Sinh viên năm				
		1	2	3	4	khác
1	Triết học (Bậc cao học)	10	1	0	0	9
2	Chủ nghĩa xã hội khoa học	34	0	0	0	0
3	Tư tưởng Hồ Chí Minh	188	42	7	3	1
4	Những NLCB của CN Mác - Lênin	4	5	8	2	0
5	Đường lối CM của ĐCSVN	124	37	20	19	0
Tổng		360	85	35	24	10

Yếu tố thứ nhất, “thái độ học tập trực tuyến” của người học đối với các môn lý luận chính trị. Nghiên cứu yếu tố này để xác định người học có thái độ như thế nào để học các môn lý luận chính trị. Nhóm tác giả đặt ra hai câu hỏi để đánh giá thái độ và mức độ sẵn sàng của người học. Kết quả đạt được như sau:

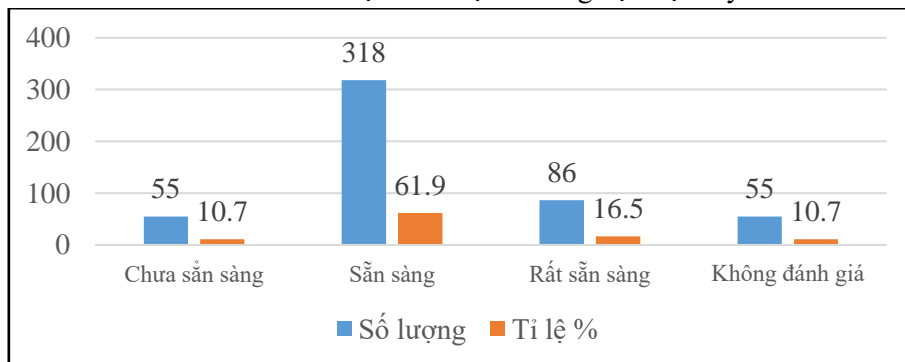
(1) Khi hỏi về thái độ “*Anh (chị) có thái độ như thế nào khi học trực tuyến các môn lý luận chính trị?*” có 59,7% người học hứng thú và 40,3% người học chưa sẵn sàng trong việc học trực tuyến các môn lý luận chính trị. Qua kết quả khảo sát với gần 60% người học đã có thái độ hứng thú với học trực tuyến các môn lý luận chính trị.

Biểu đồ 1. Thể hiện yếu tố về thái độ học trực tuyến

(2) Khi hỏi về tính sẵn sàng “*Anh (chị) đã sẵn sàng cho học trực tuyến các môn lý luận chính trị?*” mức độ sẵn sàng và rất sẵn sàng trong học trực tuyến rất cao chiếm 78,6%, còn lại chưa sẵn sàng chỉ chiếm 21,4%.

Biểu đồ 2. Thể hiện mức độ sẵn sàng học trực tuyến

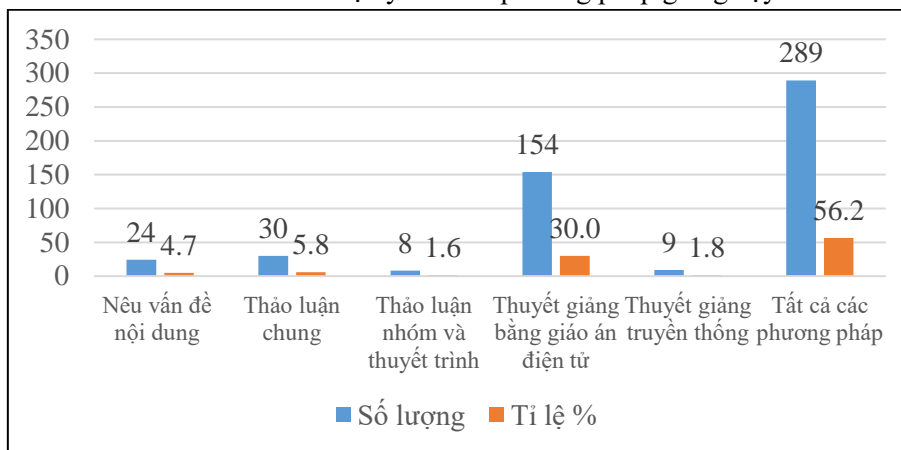

Như vậy, xét về yếu tố thái độ học tập trực tuyến đối với các môn lý luận chính trị. Tỷ lệ người học đã có thái độ hứng thú và sẵn sàng học tập khá cao, đây là yếu tố chủ quan của người học quyết định đến sự thành công của học trực tuyến. Xét về tổng thể, người học vẫn còn thái độ thờ ơ, đối phó và không chú ý đến học trực tuyến các môn lý luận chính trị chiếm 40,3% điều này làm ảnh hưởng tiêu cực đến kết quả

học tập. Cần có giải pháp để làm thay đổi sự hứng thú và sẵn sàng của người học hướng đến hiệu quả cao.

Yếu tố thứ hai, “phương pháp giảng dạy” là việc làm của người dạy đưa đến đến cho người học có sự hứng thú trong học tập. Trong giảng dạy các môn lý luận chính trị, để tránh sự nhầm lẫn và khô khan. Giảng dạy phải luôn luôn đổi mới phương pháp giảng dạy nhằm giúp người học chủ động trong việc học. Với lý do đó nhóm tác giả đưa ra các câu hỏi để đánh giá “phương pháp giảng dạy của giảng viên”. Kết quả đạt được như sau: Khi hỏi về giảng viên sử dụng phương pháp “Anh (chị) học trực tuyến, giảng viên đã sử dụng phương pháp giảng dạy nào?” Kết quả giảng viên đã áp dụng rất đa dạng với kết quả 56,2%, phương pháp thảo luận nhóm và thuyết trình chỉ chiếm 1,6%.

Biểu đồ 3. Thể hiện yếu tố về phương pháp giảng dạy

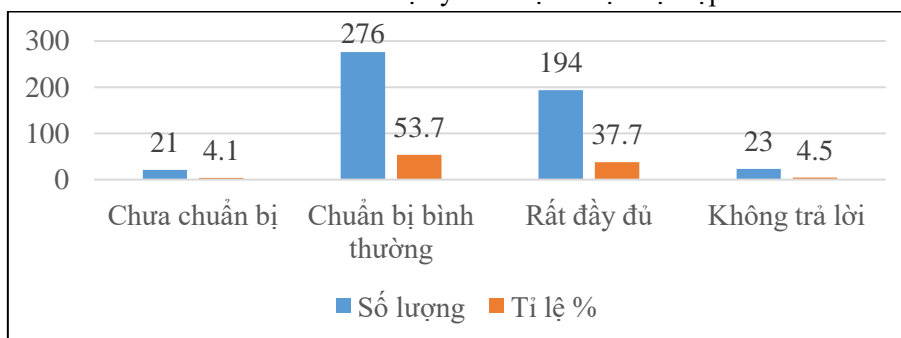

Như vậy, về phương pháp giảng dạy đã áp dụng nhiều phương pháp để truyền đạt kiến thức cho người học để tránh sự nhầm lẫn khi học trực tuyến. Tuy nhiên, để khai thác tính tích cực và học tập từ bạn bè, phương pháp thảo luận nhóm và thuyết trình nhóm cần được chú trọng nhiều hơn.

Yếu tố thứ ba, tài liệu học tập là một phần không thể thiếu để giúp cho người học nắm những kiến thức, đối các môn lý luận chính trị tài liệu học tập đặc biệt so với các môn học khác, tài liệu này phải được cập nhật, chỉnh sửa theo quy định của nhà nước. Việc người học chọn một nguồn tài liệu cũ, không chính thống ảnh hưởng đến kết quả. Vậy nên, nhóm tác giả đã chọn yếu tố “tài liệu học tập” để khảo sát người học về sự chuẩn bị và nguồn tài liệu lấy từ đâu. Kết quả đạt được như sau:

(1) Khi hỏi “Anh chị đã chuẩn bị tài liệu cho học tập trực tuyến như thế nào?” kết quả người học đã chủ động chuẩn bị tài liệu trước khi học trực tuyến đạt 53,7% và rất đầy đủ đạt 37,7%. Với kết quả trên người học đã chủ động chuẩn bị tài liệu học tập đầy đủ.

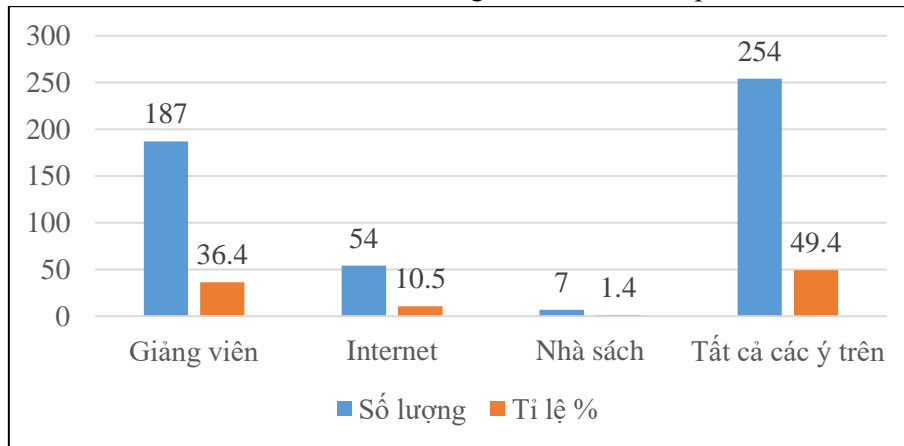
Biểu đồ 4. Thể hiện yếu tố bị tài liệu học tập

(2) Trong điều kiện các môn lý luận chính trị là những môn đại cương rất quan trọng trong giáo dục và bắt buộc đòi hỏi tài liệu phải có nguồn theo quy định. Tránh việc người học chọn tài liệu không đúng gây ảnh hưởng đến hiệu quả học tập. Nhóm tác giả đặt câu hỏi “Anh chị lấy tài liệu học tập từ đâu?” kết quả cho thấy người học đã có nguồn tài liệu từ giảng viên chiếm 36%, bên cạnh đó nguồn tài liệu lấy từ internet và nhà sách là rất thấp chiếm 11,9%. Điều này cho thấy riêng các môn lý luận chính trị, tài liệu giảng viên

là người cung cấp là hợp lý, vì trên internet có nhiều nguồn tài liệu không chính thống hoặc chưa được kiểm chứng. Vậy nên, trong quá trình học tập trực tuyến, giảng viên nên là người cung cấp tài liệu.

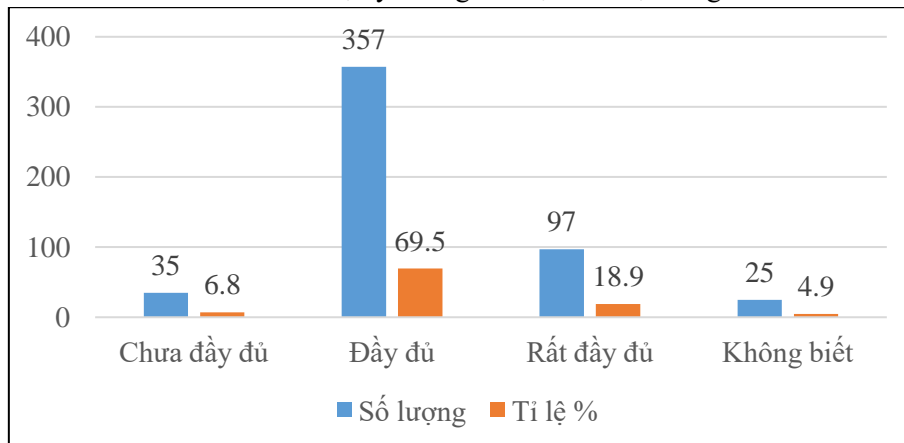
Biểu đồ 5. Thể hiện nguồn tài liệu học tập

Yếu tố thứ tư, trong dạy và học trực tuyến hệ thống thông tin LMS (Learning Management System) hỗ trợ học tập có vai trò rất lớn đến hiệu quả học trực tuyến. Là hệ thống quản lý học trực tuyến các phần mềm cho phép triển khai, quản lý và vận hành hệ thống tài liệu, dữ liệu đào tạo cho các chương trình giáo dục trực tuyến E-learning. Vậy nên, nhóm tác giả chọn yếu tố “hệ thống hỗ trợ học tập LMS” để khảo sát người học về sự ảnh hưởng của yếu tố này. Kết quả cụ thể như sau:

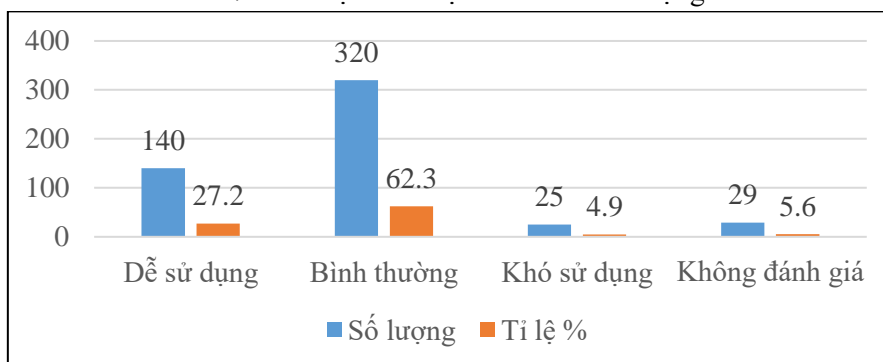
(1) Khi hỏi về “*Theo Anh chị, giao diện hệ thống hỗ trợ học tập học tập LMS như thế nào?*” người học đã đánh giá hệ thống hỗ trợ LMS đã được xây dựng một cách đầy đủ chiếm 69,5% và rất đầy đủ chiếm 18,9%. Như vậy, với yếu tố hệ thống hỗ trợ học tập LMS người học cảm thấy thỏa mãn về giao diện. kết quả này giúp người học hứng thú đến quá trình dạy và học trực tuyến.

Biểu đồ 6. Thể hiện yếu tố giao diện của hệ thống LMS

(2) Khi hỏi về “*Theo Anh chị, thao tác sử dụng hệ thống hỗ trợ học tập học tập LMS như thế nào?*” kết quả cho thấy, người học thao tác hệ thống LSM bình thường chiếm 62,3%, khó sử dụng chiếm 4,9%. Điều này cho thấy người học thao tác hệ thống LMS một cách dễ dàng để sử dụng hệ thống hỗ trợ học tập.

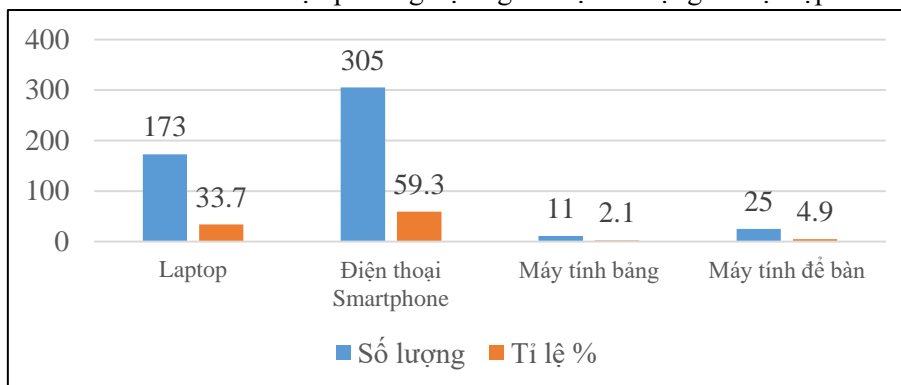
Biểu đồ 7. Thể hiện mức độ thao tác khi sử dụng LMS

Yếu tố thứ năm, đối với học trực tuyến “*phương tiện học tập, đường truyền internet*” là yếu tố quyết định việc tổ chức dạy và học trực tuyến thành công. Khác với hình thức dạy và học truyền thống, học trực tuyến đòi hỏi người dạy và người học phải chuẩn bị phương tiện như máy tính, máy tính bảng, điện thoại thông minh. Bên cạnh đó, phải chuẩn bị đường truyền internet đáp ứng được nhu cầu dạy và học. Trước yêu cầu đó, nhóm tác giả đã tiến hành hỏi người học về phương tiện học tập và đường truyền. Kết quả đạt được như sau:

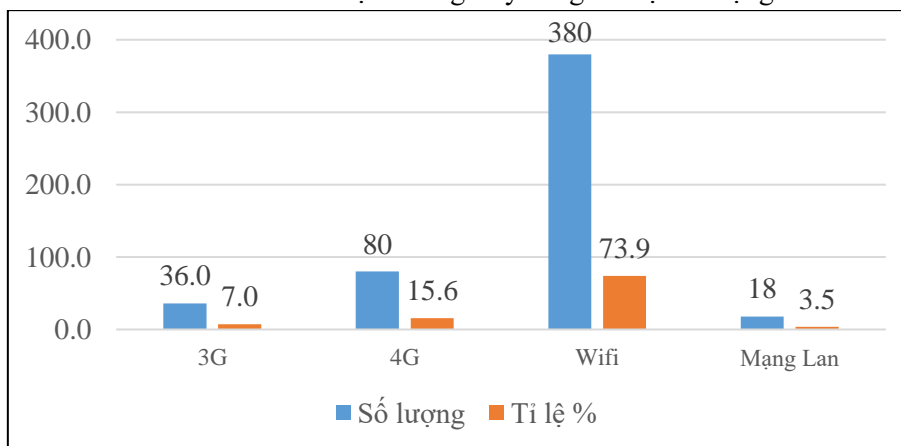
(1) Khi hỏi “*Anh chị sử dụng phương tiện nào trong học trực tuyến?*” người học đã sử dụng laptop chiếm 33,7%, trong khi đó điện thoại smartphone chiếm 59,3%. Trước kết quả này cho thấy, người học đại đa số sử dụng điện thoại thông minh vì tính tiện lợi của nó. Song tính năng của điện thoại thông minh không thể đáp ứng được các thao tác trong học tập, thậm chí bị gián đoạn trong quá trình học trực tuyến. Với gần 60% người học sử dụng điện thoại thông minh để học, cần nghiêm túc nghiên cứu ở yếu tố này.

Biểu đồ 8. Thể hiện phương tiện người học sử dụng để học tập

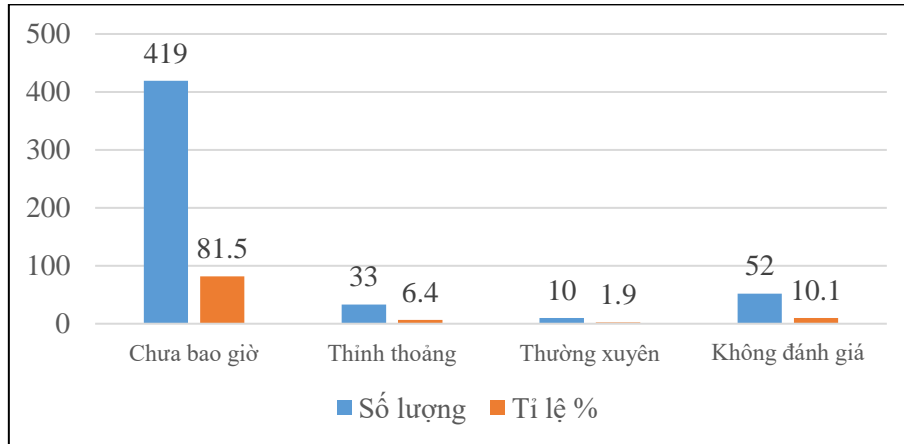
(2) Khi hỏi “*Anh chị sử dụng mạng nào để học trực tuyến?*”, với 73,9% người học sử dụng wifi và 15,6% sử dụng 4G. Như vậy, về cơ bản yếu tố về đường truyền người học đã chuẩn bị chu đáo, đáp ứng được yêu cầu của học trực tuyến.

Biểu đồ 9. Thể hiện đường truyền người học sử dụng

Yếu tố thứ sáu, học trực tuyến vấn đề sử dụng các công nghệ, phần mềm người dạy và người học cần nhận được sự hỗ trợ của đội ngũ kỹ thuật. Đây là yếu tố ảnh hưởng không nhỏ, đội ngũ hỗ trợ sẽ can thiệp khi người dạy và người học gặp những sự cố về kỹ thuật, sự hỗ trợ sẽ khắc phục được những khó khăn trong thao tác sử dụng các phần mềm. Nhóm tác giả đưa yếu tố “đội ngũ hỗ trợ giảng dạy về kỹ thuật” để tiến hành khảo sát người học để đánh giá mức độ liên hệ giữa người học và đội ngũ này như thế nào. Khi hỏi “*Anh chị đã liên hệ đến đội hỗ trợ kỹ thuật học trực tuyến?*” kết quả cho thấy đến 81,5% người học chưa bao giờ liên hệ với đội ngũ hỗ trợ khi gặp khó khăn, điều này gây ra lúng túng khi gặp khó khăn trong quá trình học, ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả học trực tuyến. Cần chú ý có giải pháp để người học chủ động liên hệ đội ngũ hỗ trợ khi cần thiết.

Biểu đồ 10. Thể hiện yếu tố đội ngũ hỗ trợ học trực tuyến

2.2.3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả học trực tuyến đối với các môn lý luận chính trị tại trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh

Mặc dù dạy và học trực tuyến là một giải pháp tình thế trong những đợt bùng phát dịch Covid-19 tại Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh hơn một năm, nhưng dạy học trực tuyến đang được triển khai nghiêm túc và đạt kết quả tốt. Vì thế, để dạy và học trực tuyến các môn lý luận chính trị tại Trường đạt hiệu quả tốt hơn trong thời gian tới, theo chúng tôi cần có các giải pháp cụ thể cả về người học, người dạy và nhà trường, cụ thể như sau:

Thứ nhất, đối với người học: Để học trực tuyến các môn lý luận chính trị đạt hiệu quả tốt, sinh viên cần có thái độ tốt khi tham gia môn học. Bản thân mỗi sinh viên cần xác định rõ mục tiêu tham gia các môn học, thiết lập cho mình thói quen tập trung, tham gia bài học đúng giờ, tăng cường trao đổi với giảng viên và bạn cùng lớp học những vấn đề giảng viên đặt ra. Yếu tố này đóng vai trò quan trọng hàng đầu ảnh hưởng đến hiệu quả của quá trình học tập và rèn luyện. Người học phải nhận thức được vai trò của các môn lý luận chính trị giúp phát triển con người toàn diện, có lập trường tư tưởng kiên định, bản lĩnh chính trị vững vàng. Bên cạnh đó, phương tiện học tập ảnh hưởng rất lớn đến hiệu quả của quá trình học trực tuyến. Dựa vào kết quả khảo sát nêu trên, phương tiện mà người học sử dụng chủ yếu để học trực tuyến là điện thoại thông minh. Sự thuận tiện của điện thoại thông minh là điều đáng ghi nhận, song học trực tuyến người học sử dụng điện thoại thông minh sẽ bị ảnh hưởng rất lớn về tính năng không đầy đủ của nó, thao tác chậm so với thiết bị khác. Để học trực tuyến hiệu quả người học nên sử dụng phương tiện học tập như laptop, máy tính bàn kết nối internet hoặc wifi ổn định và thao tác dễ dàng hơn. Người học chủ động trao dồi kỹ năng về sử dụng công nghệ thông tin, trang thiết bị học trực tuyến, đặc biệt đối với người học là sinh viên năm thứ nhất. Cần chuẩn bị đầy đủ các loại tài liệu học tập trong quá trình học, đối với các môn lý luận chính trị tài liệu người học cần chú ý đến nguồn cung cấp, tránh tình trạng người học lấy tài liệu chưa được kiểm chứng trên không gian mạng.

Thứ hai, đối với người dạy các môn lý luận chính trị: Giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị cần chủ động tiếp cận, làm chủ những về kỹ năng giảng dạy trực tuyến thông qua các lớp tập huấn, hội nghị, hội thảo chuyên ngành; luôn đổi mới phương pháp giảng dạy trực tuyến bằng cách phối hợp linh hoạt các phương pháp truyền thống và hiện đại. Cần xác định các phương pháp thích hợp với từng môn học để có truyền đạt kiến thức đến với người học một cách tốt nhất. Mỗi giảng viên nên xây dựng các bài giảng phù

hợp với dạy trực tuyến với hình thức sinh động, lồng ghép các tài liệu để tránh sự nhàm chán. Tăng cường việc trao đổi, thảo luận trực tiếp cần được gia tăng để đảm bảo rằng sinh viên nắm chắc kiến thức và tập trung học tập. Giảng viên phải luôn đánh giá kết quả của người học một cách công bằng, đây là vấn đề sinh viên thường xuyên quan tâm. Sự đánh giá công bằng tạo làm thay đổi thái độ, sự hứng thú và mức độ sẵn sàng của người học. Giảng viên nên theo sát hỗ trợ sinh viên qua các kênh như email, tin nhắn hay các cuộc gọi. Giáo viên cần đảm bảo rằng các sinh viên đang theo sát nội dung và không gặp phải vấn đề gì trong việc tiếp nhận kiến thức khi tham gia môn học do mình phụ trách. Bên cạnh đó, mỗi giảng viên cần cung cấp cho người học các loại tài liệu cần thiết phục vụ trong quá trình giảng dạy. Các môn học lý luận chính trị là những môn học đại cương đề cập đến nhân sinh quan, đề cập đến vấn đề kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa và tư tưởng. Do vậy, tài liệu phải đầy đủ và có nguồn gốc rõ ràng, luôn luôn cập nhật tình hình mới để tránh sự nhàm chán lặp đi lặp lại trong quá trình học tập. Ngoài hệ thống tài liệu theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, cần xây dựng hệ thống tài liệu tham khảo của các môn học nhằm phục vụ tốt nhất cho người học.

Thứ ba, đối với nhà trường: Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh là đơn vị chủ quản, đóng vai trò rất quan trọng trong việc xây dựng “cơ sở hạ tầng” cho cả người học và người dạy đạt kết quả tốt nhất. Do những diễn biến phức tạp của đại dịch Covid 19, nhiều giai đoạn sinh viên và giảng viên đều không thể đến trường để học tập và giảng dạy. Đặc biệt, từ học kỳ 2 năm học 2020 - 2021, các môn học Lý luận chính trị đều tổ chức thi kết thúc học phần bằng hình thức thi trực tuyến, đề mở trên hệ thống LMS. Chính vì vậy, để đảm bảo thi kết thúc môn học đạt kết quả tốt nhất, Trường cần có đường truyền băng thông rộng, đảm bảo trong thời gian 90 phút có thể cho phép cả nghìn sinh viên có thể truy cập mà không bị nghẽn mạng, không bị “sập mạng”, giúp sinh viên làm bài xong nộp bài không kịp thời gian theo quy định. Do vậy, nhà trường cần chú trọng đầu tư xây dựng và hoàn thiện hệ thống hỗ trợ học tập như LMS, Microsoft Teams.... Hệ thống hỗ trợ học tập LMS là ứng dụng được dùng để lưu trữ và quản trị nội dung bài học đang được áp dụng triển khai song song trên phần mềm Zoom. LMS phục vụ cho nhu cầu cần theo dõi và đánh giá tiến độ học của nhà trường, mà không cần phải theo sát nhân viên hàng ngày. Với đánh giá của người học theo khảo sát trên, hệ thống LMS của nhà trường cơ bản đã đáp ứng được nhu cầu của người học về tính năng và giao diện. Tuy nhiên, hệ thống LMS đáp ứng nhu cầu phải tỉ lệ thuận với nội dung các môn học được xây dựng từ người dạy. Nhà trường cần xây dựng đội ngũ hỗ trợ kỹ thuật để hỗ trợ khi người dạy và người học có yêu cầu. Cần thông tin công khai đội ngũ hỗ trợ để người học dễ dàng liên hệ và hỗ trợ một cách chu đáo.

3. KẾT LUẬN

Nâng cao hiệu quả học tập các môn lý luận chính trị tại các trường đại học, cao đẳng là một việc làm không đơn giản đối với hình thức giảng dạy truyền thống. Trong khi xu thế thế giới ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy và học tập trở nên phổ biến, việc tổ chức học trực tuyến đạt hiệu quả đối với các môn lý luận chính trị trở thành khó khăn hơn. Để khắc phục những khó khăn đó đó trong giảng dạy và học tập trực tuyến chúng ta cần xác định các yếu tố chủ quan và khách quan ảnh hưởng đến hiệu quả học trực tuyến đối với các môn lý luận chính trị từ đó có cách nhìn khách quan để khắc phục những hạn chế. Để làm được điều đó, đội ngũ giảng dạy cần chuẩn bị các phương pháp giảng dạy kết hợp để tạo sự hứng thú đối với người học. Đối với người học cần có thái độ và mức độ sẵn sàng khi học tập các môn lý luận chính trị. Mặt khác, đối với nhà trường cần chú ý đến đầu tư trang thiết bị, phương tiện, hệ thống hỗ trợ và đội ngũ hỗ trợ kỹ thuật phục vụ cho công tác dạy và học trở nên thuận tiện, đạt hiệu quả cao.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Ngọc Linh, 2020. “Giáo dục trực tuyến ở Việt Nam - Thị trường tiềm năng”. *Con số sự kiện*. <http://consosukien.vn/giao-duc-truc-tuyen-o-viet-nam-thi-truong-tiem-nang.htm> [Ngày truy cập: 25 tháng 3 năm 2021].
- [2]. Anh H.Đ, 2021. “Thông tin về dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp covid-19”. <https://ncov.moh.gov.vn> [Ngày truy cập: 07 tháng 4 năm 2021].

- [3]. Sơn N.T, 2019. “Vài suy nghĩ về việc gắn lý luận với thực tiễn trong giảng dạy chính trị hiện nay” <http://truongchinhtrina.gov.vn> [Ngày truy cập: 15 tháng 3 năm 2021].
- [4]. Khan, B., 2005. *Managing E-Learning Strategies: Design, Delivery, Implementation and Evaluation*. IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-59140-634-1> [Ngày truy cập: 14 tháng 2 năm 2021].
- [5]. Andersson, A., Grönlund, Å, 2009. A Conceptual Framework for E-Learning in Developing Countries: A Critical Review of Research Challenges. *The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries*, 38(1), 1–16. <https://doi.org/10.1002/j.1681-4835.2009.tb00271.x> [Ngày truy cập: 14 tháng 2 năm 2021].
- [6]. Ali, S., Uppal, M.A., Gulliver, S.R, 2018. A conceptual framework highlighting elearning implementation barriers. *Information Technology & People*, 31(1), 156–180. <https://doi.org/10.1108/ITP-10-2016-0246> [Ngày truy cập: 15 tháng 2 năm 2021].
- [7]. Puri, D.G, 2012. Critical Success Factors In E-Learning – An Empirical Study. *International Journal of Multidisciplinary Research*, 2(1), 149-161.
- [8]. Musa, M.A., Othman, M.S, 2012. Critical Success Factor in E-Learning: An Examination of Technology and Student Factors. *International Journal of Advances in Engineering & Technology*, 3(2), 140–148.
- [9]. Thái, N.H, 2017. *Mô Hình Đào Tạo Trực Tuyến - Thuận Lợi Và Khó Khăn. Đào Tạo Trực Tuyến Trong Thời Kỳ Cách Mạng Công Nghiệp 4.0*. Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc Dân. Hà Nội. Việt Nam.
- [10]. Thông, L.N, 2017. *Đào Tạo Trực Tuyến Trong Thời Đại Cách Mạng Công Nghiệp 4.0 Và Sự Đổi Mới Phương Pháp Giảng Dạy Theo Hướng Mô Hình Hóa. Đào Tạo Trực Tuyến Trong Thời Kỳ Cách Mạng Công Nghiệp 4.0*. Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc Dân. Hà Nội. Việt Nam.
- [11]. Liễu, C.X, 2017. Từ lecturer đến commentator - Sự chuyển đổi vai trò của giảng viên trong đào tạo trực tuyến. *Kỷ yếu hội thảo quốc gia về đào tạo trực tuyến trong thời kỳ cách mạng công nghiệp 4.0*. Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc Dân, tr 331-316.
- [12]. Hương, N.T, 2017. Vai trò của công nghệ thông tin và internet trong các trường đại học ở Việt Nam. *Kỷ yếu hội thảo quốc gia về đào tạo trực tuyến trong thời kỳ cách mạng công nghiệp 4.0*. Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc Dân, tr 165-170.
- [13]. IUH, 2021. “Báo cáo tổng kết công tác năm 2020 và phương hướng nhiệm vụ năm 2021”.

Ngày nhận bài: 28/04/2021

Ngày chấp nhận đăng: 16/06/2021